

Поворознюк Р.В.

Відтворення варіативності медичної термінології в художньому творі

*Поворознюк Роксолана Владиславівна, кандидат філологічних наук, доцент
Інститут філології, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна*

Анотація. Наше дослідження полягало в тому, щоб охарактеризувати явище та різновиди варіативності медичної термінології в українських та російських перекладах художніх творів (на матеріалі «Етюду у ясно-червоних кольорах», «Знаку чотирьох», «Собаки Баскервілів» А.Конан Дойля). Його результати довели, що перекладацька варіативність медичної термінології функціонує як на інтерлінгвальному, так і на інтралінгвальному рівні, а відтворення її різновидів вимагає особливих перекладацьких стратегій. Зіставний аналіз оригіналів і перекладів застосовувався для підтвердження адекватності й еквівалентності цільового тексту.

Ключові слова: медична термінологія, гібридні тексти, інтертекстуальна та інtrateкстуальна варіативність, діастратична, діатопічна й хронологічна варіативність, концептуальна та денотативна термінологічна варіативність, перекладацька стратегія

Вступ. Лексикалізація медичних концептів - це складне явище, безпосередньо залежне від умов реалізації комунікативної діяльності або намірів автора підкреслити ту чи іншу ознаку об'єкта як найбільш релевантну для теми комунікації (область медицини, яка цікавить адресата). Таким чином, термінологічна варіативність відображає багатоплановий характер вживання медичної лексики в залежності від комунікативної ситуації, регістра тощо. Її вірно застосування оптимізує міжмовне й міжкультурне спілкування, але в той самий час ускладнює процес перекладу.

Дуже довго вважалося, що термінологічна варіативність є характерною ознакою наукового дискурсу, оскільки комуніканти без відповідної компетенції та експертної підготовки не здатні розрізняти тонкі відтінки значень термінів, що входять до одного концептуального поля, проте описують об'єкт під різними кутами зору. Так, зокрема, перекладачі медичних текстів без спеціальної освіти цінувалися нижче за медиків, що опанували іноземну мову [12]. Однак сучасна дискурсивна типологія перебуває в процесі розвитку, ускладнюючись за рахунок долучення нових форм, і вимагає розробки нових жанрових теорій перекладу.

Метою дослідження було охарактеризувати явище та різновиди варіативності медичної термінології в українських та російських перекладах художніх творів. **Матеріалом** виступали російські та українські переклади «Етюду у ясно-червоних кольорах», «Знаку чотирьох», «Собаки Баскервілів» А. Конан Дойля. **Методологічним підґрунтям** дослідження став компаративний перекладознавчий аналіз оригіналів і перекладів, що допоміг нам підтвердити адекватність цільових текстів та еквівалентність відповідників медичних термінів, дистрибутивний аналіз, що ілюструє особливості функціонування терміноелементів у найближчому контекстуальному оточенні, та трансформаційний аналіз, що перевіряє дієвість перекладацьких прийомів та засобів.

Онтологічною передумовою появи «гібридних текстів», які поєднують характеристики кількох дискурсів, є безумовно глобалізація й міжкультурні зв'язки. Наприклад, М. Крейді висловлює думку про те, що «гібридність завжди є першою ознакою витіснення одного дискурсу іншим» [16, с. 330]. Науковці К. Шаффнер і Б. Адаб розглядають гібридність під дещо іншим кутом. На їхню думку, гібридні тексти «з'являються внаслідок перекладу. В них помітні ри-

си, які представники культури-реципієнта, або цільової культури, сприймають як дещо дивне, незвичне» [19, с. 167].

Так чи інакше, основним завданням «гібридних текстів» залишається передача наукової інформації таким чином, щоб вона збігалася, принаймні частково, з концептуальним апаратом та фоновими знаннями сприймачів [14]. Вживання медичної термінології в художньому тексті є своєрідним кодом, «який визначає дискурс певної галузі, науково-технічної дисципліни, навіть професійної комунікації загалом» [14, с. 14]. Втрата даного коду в перекладі призводить до змін риторичної функції цільового тексту.

Відштовхуючись від вищесказаного, можна висунути гіпотезу про те, що термінологія в гібридних текстах повинна відтворюватися якомога буквальніше, за допомогою безпосередніх словникових відповідників. Зокрема, Вольфрам Віллс зазначав, що професійна мова завдячує своєю функціональною релевантністю однозначній співвідносності між понятійною сутністю та мовною реалізацією. Задля забезпечення точності у вираженні думки професійна мова в принципі не повинна мати синонімів. Термінологічні дублети небажані, бо вони суперечать постулату відповідності позамовної понятійної сутності й мовного найменування [21, с. 23].

З іншого боку, повністю ліквідувати варіативність в царині медичної термінології неможливо. Це пояснюється насамперед тим, що в терміні слід «виділяти його «матеріальну базу» (мовний субстрат) і його ідеальний компонент (суперстрат, термінологічну структуру)» [7, с. 160]. Мовний субстрат терміну служить основою для появи в нього варіантів, у той час як термінологічний суперстрат тяжіє до безваріантності. Таке протиріччя усувається шляхом лінгвістичної уніфікації термінології, проте тільки частково, оскільки неможливо усунути мовний субстрат терміну. Це обумовлює існування в терміносистемах варіантів і дозволяє припустити, що всупереч нормалізаторській діяльності вчених-термінологів варіантні одиниці й надалі будуть з'являтися в національній термінології, що дає підставу говорити про два різновиди термінологічної норми - імперативної (обов'язкової) й диспозитивної (варіантної), співвідношення між якими постійно змінюється в силу різних причин.

Термінологічна варіативність в перекладознавстві розглядається паралельно з явищем субституції. При

цьому Н.В. Сандалова стверджує, що «в синтагматиці ми розрізняємо типи термінів-варіантів залежно від типу субституції - формальної (що спирається на різні типи парадигматичних варіантів) або семантичної (що спирається на логіко-семантичні відносини між термінами й поняттями)» [8, с. 43]. Формальна субституція представлена такими мовними формами, як морфологічні субститути, абрєвіатури, еліпси, невербальні субститути. Семантична субституція представлена універбацією; субститутами, заснованими на рівнозначності понять; субститутами, заснованими на родових відношеннях понять і термінів [8, с. 44].

Є.Г. Жавкіна підкреслила дефіцит теоретичних робіт, присвячених проблемі термінологічної субституції, яку вона визначає як «явище репрезентації референта тексту різними термінологічними й нетермінологічними одиницями», але зазначає, «що в практиці створення наукових текстів, їх редагування і в практиці перекладу вона вирішується тим чи іншим способом» [6].

Наприклад, В. Монтальт і М. Гонсалес-Дейвіс пропонують реалізувати термінологічну субституцію за допомогою таких стратегій, як екзотизм, культурне запозичення, калька, транслітерація, комунікативний переклад і культурний переніс [17, с. 180-181]. Перекладознавчі дослідження, в основному, фокусуються на функціонуванні варіативності медичної термінології в різноманітних регістрах комунікації. Однак такі різновиди варіативності, як діатопічна, діастратична й хронолектна, вимагають розробки окремої перекладацької стратегії, яку Р.Яаскелайнен визначає як «рішення, прийняті під впливом змін у цілях перекладача» [15, с.71] і набору засобів досягнення адекватності.

Діастратична варіативність відображає соціальний статус комунікантів, тоді як діатопічна - їх етнічне походження. Відображення діастратичної варіативності засобами цільової мови можна прослідкувати на прикладі фрагменту із «Собаки Баскервілів» А. Конан Дойля в перекладі М. Дмитренка.

"You interest me very much, Mr. Holmes. I had hardly expected so dolichocephalic a skull or such well-marked supra-orbital development. Would you have any objection to my running my finger along your parietal fissure?" [...] Sherlock Holmes waved our strange visitor into a chair. "You are an enthusiast in your line of thought, I perceive, sir, as I am in mine," said he [10, с. 181].

- Ніяк не чекав, що у вас такий довгастиий череп або такі добре розвинені надбрівні дуги. Ви не будете заперечувати, якщо я промацаю своїми пальцями тім'яний шов? [...] Шерлок Холмс жестом запросив нашого дивного відвідувача сісти в крісло. - Кожний з нас, сер, я так розумію, ентузіаст своєї справи,- сказав він [4].

Як бачимо, у оригіналі соціальний статус персонажа (дослідник, науковець) підкреслюється шляхом протиставлення латинських анатомічних термінів питомим лексемам. Саме так автор створює враження комунікативного дисонансу, що змушує Вотсона назвати відвідувача «дивним». Натомість у перекладі ми відзначаємо повну відсутність латинських запозичень, проте метафоричне вживання слів «дуги» й «шов» у словосполученнях («надбрівні дуги», «тім'яний шов»)

підказують читачеві, що вживаються терміноелементи.

М. Терседор-Санчес і К.І. Лопес-Родрігес обмежують хронолектну варіативність діадою «мова дорослого (педіатра) - мова дитини» [20, с.260]. Однак ми вважаємо, що для слов'янських мов більше характерна варіативність греко-латинських (так званих «ерудованих» термінів) з їх питомими слов'янськими еквівалентами. Іншомовні й російськомовні лексеми, які взаємодіють у рамках одного тексту, Є.К. Жавкіна іменує «формально-семантичними субститутами», що «відрізняються від основного терміна своєю формою й частковими змінами значення. Вони характеризуються відносинами рівнозначності, включення, перетину, розширення, звуження семантики» [6].

Дослідниці К. Хергет і Т. Алегре зазначили, що використання запозичень грецького або латинського походження - ознака наукового дискурсу й відразу класифікує переклад як засіб професійної комунікації. Коли ж текст призначений для непідготованих читачів, перекладач швидше за все скористається матеріалом рідної мови. У деяких випадках, однак, запозичення, на думку дослідниць, переважають. Це стосується випадків, коли 1) в мові перекладу необхідна лексема відсутня, 2) ерудований термін передає значення більш точно, 3) лексема в мові перекладу має негативну конотацію, 4) лексема в мові перекладу є архаїзмом, 5) хвороба (або симптом) практично не зустрічаються в цільовій культурі. Іноді ерудовані терміни можуть супроводжувати питомі, пояснюючи їх зміст [13].

Наступний приклад перетину діатонічної й хронолектної варіативності взято з повісті «Знак чотирьох» А. Конан Дойля (переклад російською - М. Литвинової).

They are in a state of extreme contraction, far exceeding the usual rigor mortis. Coupled with this distortion of the face, this Hippocratic smile, or 'risus sardonicus,' as the old writers called it, what conclusion would it suggest to your mind?" [10, с.123]

Они сведены сильнейшей судорогой. Это не простое трупное окоченение. На какую мысль наводит вас эта гиппократовская, или, как любили писать старые писатели, сардоническая улыбка и это окостенение? [2]

Фактично в оригіналі ми маємо справу з інтратекстуальним перекладом медичної термінології, тобто іманентним явищем паралельного застосування лексем, що належать до різних мовних систем. Етимологічно-розбіжні терміноелементи виступають дублетами, тотожними між собою, й кожен із них відноситься прямо до того, що позначає (extreme contraction - rigor mortis, distortion of the face - Hippocratic smile - 'risus sardonicus'). Вживання кваліфікатора Hippocratic (гіппократова (посмішка), а точніше «маска») вказує на походження назви даного симптому.

Прагнучи описати явище термінологічної варіативності в усій повноті, на додачу до розглянутих вище різновидів, що визначають відношення комунікантів, сучасні дослідники виділяють ще й інтралінгвальну та інтерлінгвальну, денотативну та концептуальну варіативності. Перша дуальна опозиція описує сферу реалізації - в міжмовному спілкуванні (перекладі) або ж

всередині мови (синоніми, термінологічні дублети), друга – вказує на те, який аспект терміна піддається зміні (у випадку денотативної варіативності – це форма, концептуальної – зміст).

Так, у повісті А. Конан Дойля «Етюд у ясно-червоних кольорах» (український переклад М. Дмитренка) ми мали змогу простежити приклади варіативності медичної термінології, причому деякі з них реалізувалися виключно на інтралінгвальному або інтралінгвальному рівні. Привертають увагу випадки, коли перекладач свідомо нехтує термінологічною одиницею цільової мови, що наслідуює оригінальну, на користь питомої: *card had developed like a cataract* [10, с. 27] – наче **більма**, де-не-де виднілися оголошення [1].

Інтралінгвальний різновид морфологічної варіативності можна простежити на прикладі зіставлення двох номінацій у оригінальному та перекладеному текстах: *guaiacum test* [10, с. 16] та «спосіб з гваяколом» [1]. Фенолові складові гваякової смоли досі використовуються в медицині в якості проби на приховану кров (гваякової проби), в той час як гваякол – це продукт дистиляції гваякової смоли, що має антисептичні, знеболювальні та муколітичні властивості. Застосувавши денотативну варіативність, у цьому контексті перекладач порушив принцип еквівалентності.

До концептуальних різновидів термінологічної варіативності С. Керен відніс паралельне вживання назв, запозичених із різних анатомічних номенклатур: *subitus – ulna* (ліктюва кістка), греко-латинських гібридів і етимологічно-гомогенних терміноелементів: *adipocyte – lipocyte*, діалектичних та загальнонаціональних номінацій: квебекська аббревіатура *GARE* (*grossesse à risque élevé*) – вагітність, пов'язана з ризиком, а також епонімів, квазі-синонімів: целіоскопія (ендоскопічна операція черевної порожнини) – лапароскопія (ендоскопічна операція будь-яких внутрішніх органів), плеоназмів: *cirrhose du foie* – цироз печінки (цироз (гр. *kirros*) – це позначення специфічного бурого кольору, властивого тільки ураженій печінці) та інших стилістично забарвлених термінологічних одиниць [18].

Таким чином, коли М. Литвинова, автор російсько-го перекладу повісті «Знак чотирьох» А. Конан Дойля, перекладає латинське формулювання діагнозу “*damaged tendo Achilles*” [10, с.133] за допомогою російського терміна «простреленное сухожилие» [2], вона вдається до концептуальної варіативності не тільки тому, що латинське запозичення, іншомовна природа якого підкреслена в тексті курсивом, замінене питомим терміноелементом, а ще й тому, що в цільовому тексті спостерігається генералізація: «(якесь) сухожилля» замість «Ахіллового сухожилля».

У повісті «Долина жаху» А. Конан Дойль вживає ще один ортопедичний термін “*splay foot*” [10, с. 334]. Прямим словниковим відповідником до “*splay foot*” виступає «плоскостопість». Проте “*splay foot*” (буквально «розпластані ступні») означає ще й те, що пацієнт при ходінні вивертає ноги назовні, на противагу клишоногості, яка характеризується завертанням ступні всередину. Таким чином, вживання терміну «плоскостопість» замість “*splay foot*” буде прикладом звуження значення в перекладі.

Дуже цікавою для спостереження є діада «інтертекстуальна – інтратекстуальна термінологічна варіативність». Інтертекстуальна термінологічна варіативність описує випадки вживання різних варіантів одного терміна в межах одного тексту. Вдаючись до відтворення медичних термінів за допомогою їх варіативних відповідників, перекладач зазвичай послуговується типологічними одиницями наступних видів: повними синонімами, квазі- та псевдо-синонімами (класифікація Р. Дюбюка) [11, с. 121-123]. Повні синоніми функціонують нарівні з оригінальним концептом, проте концентрують увагу на відмінних характеристиках (наприклад, епонім вживається замість іншого епоніма на позначення того самого концепту (Фаллопієва заслінка – заслінка Тульпа, *valva ileocaecalis*). Неповні синоніми відрізняються написанням, морфологічним складом, синтаксичними характеристиками (аббревіатура, еліпс).

Серед українських термінологів, які досліджували проблему варіативності в медицині, Ткач А.В. описала найбільше різновидів цього явища. Серед них акцентні варіанти, які розрізняються за допомогою наголосу, фонематичні, морфологічні, словотвірні та комбіновані варіанти [9]. Квазі-синоніми також описують один і той самий концепт, є частково взаємозамінними, проте позначені соціолінгвістичними, географічними, темпоральними, професійними маркерами, що суттєво обмежують їх вживання. Крім того, квазі-синоніми відрізняються частотністю й узусом [11, с. 121-123]. Псевдо-синоніми ж, хоч і належать до одного семантичного поля, проте не можуть повністю замінити одне одного, оскільки мають додаткові обмежувальні маркери значення, відображають відмінні концепти [11, с. 121-123].

Інтертекстуальна варіативність представлена в англійському тексті повісті А. Конан Дойля «Етюд у ясно-червоних кольорах» паралельним використанням номінацій *enteric fever* [10, с. 13], *typhoid fever* [10, с. 35] і еліпсом розмовного характеру *typhoid* [10, с. 36]. Український перекладач М. Дмитренко кожен раз вживає словосполучення «черевний тиф», нейтралізуючи варіативність оригіналу [1].

Інтратекстуальну термінологічну варіативність можна простежити шляхом зіставного аналізу двох перекладів одного й того самого тексту. У нашому випадку ми зосередили увагу на двох українських перекладах «Собаки Баскервілів» (офіційному – М. Дмитренка [4] та неофіційному, виконаному з російської версії М.Волжиної [5]). В текстах зустрічаються істотні розходження у відтворенні медичної термінології: вживання греко-латинських і питомих відповідників (*dyspnoe – діспное* [4] та ядуха [5]), архаїчних та темпорально-немаркованих терміноелементів (*cardiac exhaustion – серцева недостатність* [4] й упадок серцевої діяльності [5]), більш усталених та менш усталених контекстуальних відповідників оригінальної лексики (*long-standing organic disease – застаріла органічна хвороба серця* [4] і застарілий органічний порок серця [5]), генералізація й конкретизація термінів у перекладі (*maxillary curve – щелепний вигин* [4] і будова щелепи [5]). Це свідчить про те, що перекладацькі рішення приймаються не імпульсивно, вони несуть відбиток усвідомленої стратегії, виробленої в

результаті ретельного аналізу оригіналу та зважаючи на рівень підготовки та обсяг фонових знань читачької аудиторії.

Результати зіставного дослідження оригіналів і перекладів художніх творів показали:

1) Термінологічна варіативність – іманентний чинник перекладу гібридних текстів, що служить меті оптимізації міжкультурного й міжмовного спілкування. Проблеми, пов'язані з відтворенням подібної варіативності медичної термінології, можна подолати шляхом розвитку перекладацької компетенції, яка включає загальну медичну обізнаність, володіння перекладацькими стратегіями й прийомами.

2) За сферою реалізації термінологічна варіативність може бути інтерлінгвальною та інтралінгвальною, інтер- та інтратекстуальною, за характером – діастратичною, діатопічною й хронологічною, за природою перекладацьких відповідників – денотативною й концептуальною. Всі різновиди термінологічної ва-

ріативності вимагають розробки спеціальних перекладацьких стратегій.

3) Помилки у відтворенні медичної термінології пояснюються браком фонові обізнаності перекладача, зловживанням буквалізмами в тих випадках, коли термінологічні варіанти могли б урізноманітнити цільовий текст, донести читачеві думку автора у повноті та стилістичній яскравості.

Висновки. Компаративний перекладацький аналіз текстів оригіналу й перекладу «Етюд у ясно-червоних кольорах», «Знаку чотирьох», «Собаки Баскервілів» А.Конан Дойля показав, що варіативність медичної термінології в художніх творах є різноплановим явищем з ознаками цілої низки соціокультурних складових. Її використання в перекладі служить комунікативно-прагматичній меті адаптації цільового тексту до фонових знань читачької аудиторії, відображає стилістичні особливості оригіналу й допомагає уникнути інтратекстуальної й інтертекстуальної гетерогенності.

ЛІТЕРАТУРА (REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Дойль, Артур Конан. Етюд у ясно-червоних кольорах (переклад українською М.Дмитренка). - [Е-ресурс]
Doyle, Arthur Conan. *Etyud u yasno-chervonykh kol'orakh (pereklad ukrayins'koyu M.Dmytrenka)* [A Study in Scarlet (translated into Ukrainian by M.Dmytrenko)]. - Available on: <http://www.zarlit.com/lib/doyle/0v8he.html>
2. Дойл, Артур Конан. Знак четырех (перевод на русский – М. Литвиновой). - [Е-ресурс]
Doyle, Arthur Conan. *Znak chetyreh (perevod na russkiy – M.Litvinovoy)* [The Sign of the Four (translated into Russian by M.Litvinova)]. - Available on: http://lib.ru/AKONANDOJL/sh_sign4.txt
3. Дойл, Артур Конан. Собака Баскервилей (перевод на русский – Н.Волжиной). - [Е-ресурс]
Doyle, Arthur Conan. *Sobaka Baskervilley (perevod na russkiy – N.Volzhiной)* [The Hound of the Baskervilles (translated into Russian by N.Volzhiной)]. - Available on: http://lib.ru/AKONAN DOJL/sh_baskr.txt
4. Дойль, Артур Конан. Собака Баскервілів (переклад українською М. Дмитренка). - [Е-ресурс]:
Doyle, Arthur Conan. *Sobaka Baskerviliv (pereklad ukrayins'koyu M. Dmytrenka)*. [The Hound of the Baskervilles (translated into Ukrainian by M.Dmytrenko)]. - Available on: http://www.ukr_center.com/Література/Артур-Конан-Дойл/41192-3/Собака-Баскервілів
5. Дойль, Артур Конан. Собака Баскервілів. - [Е-ресурс]
Doyle, Arthur Conan. *Sobaka Baskerviliv [The Hound of the Baskervilles]*. - Available on: http://sergij.ucoz.net/load/khudozh_ni_tvori/a_konan_dojl_quot_sobaka_baskervilej_quot/3-1-0-8
6. Жавкина Е.Б. Вариативность термина и его субституция в научном русскоязычном и немецкоязычном тексте: Автореф.дис...канд.филологических наук: 10.02.20/Евгения Борисовна Жавкина. - Екатеринбург, 2004. - [Е-ресурс]
Zhavkina Ye.B. *Variativnost' termina i yego substitutsiya v nauchnom russkojazychnom i nemeckojazychnom tekste: Avto-ref.dis...kand.filologicheskikh nauk: 10.02.20 / Yevgeniya Borisovna Zhavkina*. [Term Variation and Substitution in the Russian and German Scientific Text: Author's Abstract of Dissertation for the Degree of the Candidate of Philology 10.02.20/Yevgeniya Borisovna Zhavkina]- Yeka-terinburg, 2004. - Available on: <http://www.dslib.net/sravnit-jazykoved/variativnost-termina-i-ego-substitucija-v-nauchnom-russkojazychnom-i-nemeckojazychnom.html>
7. Лейчик В.М. Обоснование структуры термина как языкового знака понятия//Терминоведение, 1994. – №2. – С. 5–16.
Leychik V.M. *Obosnovaniye struktury termina kak yazykovogo znaka ponyatiya* [Substantiation of the Term's Structure as a Linguistic Sign of the Concept]//Terminovedeniye, 1994. – №2. – S. 5–16.
8. Сандалова Н.В. Норма и вариативность в юридической терминологии (по лексикографическим источникам) // Вестник Пермского университета. Российская и зарубежная филология, 2010. – Вып.2(8). – С.42-47.
Sandalova N.V. *Norma i variativnost' v yuridicheskoy terminologii (po leksikograficheskim istochnikam)* [Norm and Variation in the Legal Terminology (Based on the Lexicographic Sources)]//Vestnik Permskogo universiteta. Rossiyskaya i zarubezhnaya filologiya, 2010. – Вып.2(8). – S.42-47.
9. Ткач А.В. Словотвірна ідентичність/варіантність української медичної термінології: Дис...канд.філологічних наук: 10.02.01/Алла Василівна Ткач. – Кам'янець-Подільський, 2009. – 219 с.
Tkach A.V. *Slovotvirna identychnist'/variantnist' ukrayins'koyi medychnoyi terminolohiyi: Dys...kand.filolohichnykh nauk: 10.02.01/Alla Vasylivna Tkach*. [Word-Formation Identity / Variativity of the Ukrainian Medical terminology: Dissertation for the Degree of the Candidate of Philology: 10.02.01/Alla Vasylivna Tkach] – Kam"yanets'-Podil's'kyi, 2009. – 219 s.
10. Conan Doyle, Sir Arthur. The Complete Stories of Sherlock Holmes. – London: Wordsworth Library Collection, 2007. – 1408 p.
11. Dubuc, Robert. Terminology: A Practical Approach. – Montreal: Linguattech éditeur Inc., 1997. – 198 p.
12. Gile, Daniel. La traduction médicale doit-elle être réservée aux seuls traducteurs-médecins? Quelques réflexions//META. – 1986.- Vol. 31. –N.1 (March). - P.26-30.
13. Herget, Katrin, Alegre, Teresa. Translation of medical Terms//Translation Journal. – 2009. – Vol.13. – N.3 (July). - Available on: <http://www.translationjournal.net/journal/49medical1.htm>
14. Пјинська Лариса, Платонова Марина, Смирнова Татјана. Rhetoric of Translation in Science and Technology//Proceedings of the 59th Annual ILA Conference “The Linguistics of Rhetoric and Debate”, Paris, May 2014. - P.14.
15. Jääskeläinen, Ritta. Tapping the Process: an Explorative Study of the Cognitive and Affective Factors Involved in Translating. - Joensuu: University of Joensuu Publications in Humanities, 1999. – 268 p.
16. Kraidy, Marwan M. Hybridity in Cultural Globalization//Communication Theory. – 2002. – Vol. 12. – N.3. – P.316-339.

17. Montalt, Vicent, Gonzalez-Davies, Maria. Medical Translation Step by Step: Learning by Drafting. – Abingdon: Taylor & Francis, 2007. – 298 p.
18. Quérin, Serge. Variation terminologique en français medical. //Panace@. – 2013. - Vol. XIV. – N.38. – P. 235-239.
19. Schäffner, Christina, Adab, Beverly. The Idea of the Hybrid Text in Translation: Contact as Conflict//Across Languages and Cultures. – 2001. – Vol.2. – N.2. – P.167-180.
20. Tercedor-Sánchez, Maribel, López-Rodríguez, Clara I. Access to health in an intercultural setting: the role of corpora and images in grasping term variation.//Linguistica Antverpiensia, New Series – Themes in Translation Studies. - 2012. – N.11. – Available on: <https://lans-tts.uantwerpen.be/index.php/LANS-TTS/article/view/306>
21. Wilss, Wolfram. Knowledge and Skills in Translator Behavior. - Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins, 1996. – 272 p.

Povoroznyuk R.V. Rendering Medical Terminology Variation within a Fictional Text

Abstract. Our study is aimed at characterizing the concept and typology of the medical terminology variation found in the Ukrainian and Russian translations of the fictional texts (based on “A Study in Scarlet”, “The Sign of the Four”, “The Hound of the Baskervilles” by A.Conan Doyle). The results reveal that the translation-bound variation of medical terminology functions on the interlingual and intralingual levels, while rendering its typology requires a set of specific translation strategies. Comparative analysis of the original texts and their translations was used to confirm the adequacy and equivalence of the target texts.

Keywords: *medical terminology, hybrid texts, intertextual and intratextual variation, diastratic, diatopic and chronolectic variation, conceptual and denotative terminological variation, translation strategy*

Поворознюк Р.В. Воспроизведение вариативности медицинской терминологии в художественном тексте

Аннотация. Наше исследование заключалось в том, чтобы охарактеризовать явление и разновидности вариативности медицинской терминологии в украинских и русских переводах художественных текстов (на материале «Этюда в багровых тонах», «Знака четырех», «Собаки Баскервиль» А.Конан Дойла). Его результаты показали, что переводческая вариативность медицинской терминологии функционирует как на интерлингвальном, так и на интралингвальном уровне, а воспроизведение ее разновидностей требует особых переводческих стратегий. Сравнительный анализ оригиналов и переводов применялся для подтверждения адекватности и эквивалентности целевого текста.

Ключевые слова: *медицинская терминология, гибридные тексты, интертекстуальная и интратекстуальная вариативность, диастратическая, диатопическая и хронолектная вариативность, концептуальная и денотативная терминологическая вариативность, переводческая стратегия*